

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 60.

ANY II.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. Acellit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hñ á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la derra y pòchs, actius y intelligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filòsofs y juristas. A fora la ensofida rutina. —Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrès, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trespant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill llegendit del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions históricas de populosas y amplias ciutats modernas.—Portis oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al po' entat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindrè en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pero obtenirho tenim lo precís: Forsa, riquesa y intelligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LUIS DOMENECH y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes.	0'50
Fora semestre.	3'00

DIRECCIO Y REDACCIO

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 28 Febrer de 1904.

La Redaccio no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 28, II de Quearesma. San Romà ab. y cf.—Dilluns 29, San Rufí y comps. mrs.—Dimars I de Mars S. Rosendó b. y cf. y sta. Eudoxia mr.—Dimecres 2, S. Simplicí p. y cf. y s. Absolón mr.—Dijous 3, Sts. Hemeteri, Celedoni y Medi mrs.—Divendres 4, S. Casimir rey y s. Lusi p. mr.—Abstinencia de carn.—Disapte 5, Lo Bto. Nicolau Factor y sta. Faina.—Anima

Un argument buit

Una de les objeccions presentades contra l' catalanisme y que mes fortuna han fet entre ls catalans quina curtesa de gambals no ls hi permet apreuar l' importancia y la justicia de les reivindicacions de Catalunya, es la d' acusarlo de barcelonisme, atribuintli la mesquina intenció de fer de Barcelona un facsimil de lo que es Madrid: axis com aquesta capital es un xuclador que pera entretenir sa voracitat va aixugant la vida d' Espanya, fer de Barcelona atre tant respecte a Catalunya.

Eixa acusació no te cap ni peus, y si no fora que serveix d' argument Aquiles pera molts que, donant prova d' una increible superficialitat d' enteniment, ne fan arma de defensa y atach contra l' catalanisme, no mereixeria pendres en serio ni tan sols anomenarla.

No cal dir que no hi ha cap declaració oficial ni oficiosa del catalanisme, ni de sos partidaris, que serveixca pera deduirshi en mes ó menys fonament aquella acusació. No pot estar fonamentada mes que en conjetures calumnioses, pero descabellades y sense solta ni volta.

Que l' catalanisme te l' seu principal centre d' acció á Barcelona! Donchs lo catalanisme no es mes que l' egoisme barceloní disfressat. ¡Que l' catalanisme trona contra l' centralisme madrileny! Donchs es no mes que per purs gelos; perque Barcelona voldria ser lo que es Madrid, y quisab si mes encara. Y per disbaratat que siga eixe modo de discurrir, l' acusació que s' fa de

barcelonisme contra l' catalanisme no s' pot apoyar en atra mena de raciocinis mes serios que ls apuntats.

¿Que cosa mes natural, si es la regla general de rares escepcions, que cada regió tinga un centre ahont si reflexen com en compendi totes les manifestacions de vida de la regió, ahont s' hi acurmulen los majors capitals de la mateixa, ahont se hi concentren los majors dipòsits pera l' comers d' importació y exportació, ahont hi acudeix per rahó de la major importancia y mes numerosa població molta part de lo mes granat en ciencias, en arts y en riquesa de tota la regió, ahont per lo tant hi esca la mes genuina representació de les aspiracions, idees y interessos de tota ella? Aixó es donchs Barcelona respecte á Catalunya. ¡Desgraciada regió quin principal centre no siga representació fidel de les aspiracions, idees y interessos d' ella! Aixó últim es Madrid respecte de Espanya, per aixó principalment es aquesa nació tan desgraciada.

¡Lo centralisme barceloní! ¿te que veure l' centralisme barceloní comparat ab lo centralisme madrileny? Lo primer es producte espontani del moviment y economia social de tot Catalunya; es un gaignisme necessari pera la vida de la regió catalana. Barcelona des enya en la vida colectiva d' aqua regió les mateixes funcions que enpenya l' cor en qualsevol estat animat. ¡Acusarem al cor d' egocéntrica centralisadora egoista, perque es lo punt ahont refluix l' energia de tot lo organism d' a la retorna convertida en energia que s' reparteix per tot cos, servantse així aquest vitalment dels diversos orgs. y sistemas que l' compan?

Madrid no es lo d' Espanya no es una viscera en mode funcional representant un estat d' vida; es un capatògi: es un ventre hidròpich que en la tancia de la nació se enlira ne á n' aquesta en forma beneficiosa los sacrificis que el fa pera satisfacer la insaciable voracitat de la capital. Y així no ho dien els catalanistes: ¡diu tot espanyol que

inspire sos juins en lo bon sentit y en la bona fé.

Les diferencies que hem notat entre l' centralisme de Barcelona, y l' de Madrid s' expliquen del modo mes senzill: lo primer es, com hem dit, producte espontani del moviment y de la economia social de Catalunya: lo segon es una creació artificiosa filla d' una idea politica equivocada concebuda per Felip II que, al instalar la cort d' Espanya á Madrid, vá comprometre la vida de la nació com s' ha anat veyent en lo sucesiu.

A. M.

El monument al Doctor Robert

¡Tues eminencies en el mon del art, ha pagat llur tribut en l' obra d' este monument!

La seua idea es deguda al arquitecte més genial de Catalunya, D. Lluís Domenech y Montaner, diputat regionaliste de Barcelona, esent ella desenrollada pel notabilissim artista D. Joscip Llimonà.

Aném á exposar als nostres llegidors l' idea que del croquis del monument en projecte, hem tingut ocasió de veure, adjunt d' una relació ben exposada.

Forma l' cos del monument un castell mitj enrunat, que conserva encara drets alguns trossos de muralla, demunt dels quals s' hi aixecan les figures del monument, reunides en diferents grups de composició, que en conjunt venen á representar lo sigüent:

Aprimer terme, y en actitud inspiradora, apareix un intelectual qui enarbora la bandera del ideal autonomista, pera significar que l' despertar de Catalunya es degut principalment al moviment intelectual iniciat estos derrers anys en la nostra Regió.

Al voltant d' esta esbelta figura s' hi veu un forní obrer de la ciutat, un sacerdot y un miner, que surten també d' entre les runes pera seguir la bandera.

Un poc més enllá, altres obrers del camp s' esforcen en seguir al primer grup; segueixan á estes figures, altres que representan el rest de les forses vives de Catalunya, qu' es troban encare mesegades y qu' es posan també en moviment, en actitud de despertar de un ní.

En una de les més altes muralles s' hi veu dues matrones amorosament agruades que representan la poesia y la catalanes, simbolisades pel "Orfeó Catalá, y ls "Jocs Florals, verdaders cursos del actual moviment

Apartada del inspirat grupo del primer terme, hi ha una altra, matrona asentada, en actitud meditabunda. Significa l' ideal catalá, com si diguessim l' esperit, l' ánima de Catalunya, que medita atentament sobre l' seu passat, l' seu present y l' seu pervindre.

A la part posterior del monument s' hi representa l' plorat Dr. Robert donant una lliçó de Medicina á un grupo de jóves estudiants.

Al cim de tota aquesta alegoria, demunt de la part més alta de la muralla, s' hi destaca la figura del Dr. Robert, en actitud de perorar y vestit ab la toga doctoral, agitada pel vent.

El monument estará treballat en pedra, y ls grups y l' rellu posterior segurament serán fosos en bronze.

El monument tindrà uns dotze metres d' alçada y estará u' espanyes a l' Universitat.

Per lo vist d' esta breu relació, l' esmentat monument será una síntesis plástica del moviment de reivindicació de Catalunya.

La seua concepció es maravellosa; digne de qui l' ha feta.

Doncs be; tenint en conte tot aixó, al nostre modo de sentir, es de lley que l' execució d' este monument sia catalá en tot lo possible, fins en els materials.

L' idea d' ell ho reclama, y, per altra part, Catalunya, degut al revifament del art de la terra, un estol nombrosinim d' artistes que no cal envienjar ni enmatllevar a altre poble.

Per estes dues rahons, sens volguerne citar moltes altres, de tant ó més pes, qu' es desprenen dels mateixos ideals nostres, com relatarem en el número prop passat sostenim que l' monument al doctor Robert, deu procura la Comissió ecsecutiva, sia catalá de cap á peus.

Vetaquí, encare qu' ab poques paraules y com de retop, lo que repetim en contesta á la pregunta que fa, sobres lo asunto en qüestió, a tots el companys de Causa, en la premsa, Panadés Non, de Vilafranca.

Jordi Jordá.

Festa de la Música Catalana

Del *Bulletí del Orfeó Catalá* copiem lo següent cartell convocatori ab que s' regirà l' concurs de música que ha organist dita entitat.

Diu aixis:

«L' Orfeó Catalá, desitjant lo desenrotllament vigorós y caracteristic de la música en nostra terra, ha instituit la Festa de la Música Catalana, en quin solemne acte s' repartiran los premis als que sian

guanyadors en lo concurs que tindrà lloc avans de la celebració de dita Festa.

Ab aquest fi l'Orfeó Cotalá convoca 'l primer concurs, lo qual se regirà pel següent.

Cartell

I. Premi de 500 pessetas, ofertes per l'Excelentíssim Ajuntament de Barcelona, que s' adjudicarà a la millor y més important composició pera cor mixte. Lletra a lliure elecció.

II. Premi de 250 pessetas, ofertes per la Excelentíssima Diputació Provincial de Barcelona, que s' adjudicarà a la millor composició pera cor a veus d' home, inspirada en lletra d' esperit catalanesc.

III. Premi de 250 pessetas, oferta per l' Eminentíssim Cardenal-Bisbe de Barcelona Doctor D. Salvador Casañas a la millor composició religiosa en forma de motet, pera cor a veus d' home ó cor mixte, tenint en compte en aquest últim cas la tessitura de noys pera las veus blanques. Lletra llatina a lliure elecció.

Aquesta composició deurà reunir las condicions senyaladas pel Sant Pare Pius X en la darrera instrucció «Motu proprio.»

IV. Premi de 250 pessetas, ofertes per l' «Ateneo Barcelonés», a la millor colecció de melodies originals pera cant y piano.

V. Premi ofert pel «Centre Excursionista de Catalunya», consistent en un exemplar de la magnífica obra *Chansons populaires des Alpes Françaises*, de Julien Tiersot, que s' adjudicarà a la millor colecció de cansons populars de Catalunya ó dels diversos territoris ahont la nostra llengua es parlada. Aquestes cansons s' entén que s' componran de poesia y tonada y han d'esser inéditas ó variants de las ja publicadas.

VI. Un objecte decoratiu, ofert per la «Unió Catalanista», consistent en lo sagell de dita entitat incrustat en or sobre planxa d' acer, que s' adjudicarà a la millor y més típica sardana escrita pera cobla empordanesa. La partitura deurà anar acompanyada d' una reducció pera piano.

VII. Un objecte artistic, ofert per la «Lliga Regionalista», al millor cant patriòtic pera cor d' homes ó mixte.

VIII. Premi ofert pel soci del Orfeó Doctor don Frederich Viñas, consistent en un flaviol y un tamborino artistic-decoratiu, a la millor sordana pera cor a veus solas.

IX. Premi de 150 pessetas, ofert per la secció coral del Orfeó Catalá a las duas cansons populars més ben armonizadas pera cor mixte. En cas de que cada una de ditas cansons sia de diferent autor, se partirá 'l premi. Totas las composicions corals han d' esser pera veus solas.

La lletra de las composicions, exceptuant la religiosa, deurà esser catalana, y, en igualtat de mèrit musical, se preferirà aquella quina lletra sia millor.

Las composicions, que deurán esser rigorosament inéditas, s' envia-

rán al Orfeó Catalá, Plassa de Sant Just, 4, a nom d' en Lluís Millet, y cada una d' ellas portará un lema. Terme d' admisió, fins per tot lo dia 15 d' Abril.

Pera coneixer als autors premiats, quan se publiqui 'l veredict del Jurat, aquest demanará l' envió d' uns quants compassos de cada composició premiada, a sa elecció, acompanyats del nom y residència del guanyador del premi.

Las obras no premiadas se retornarán a sos autors, després de celebrada la Festa de la Música Catalana, mitjansant la presentació del lema y 'ls sis primers compassos.

Dintre 'l mes de Juny se celebrará solemnement la Festa de la Música Catalana, en la que s' proclamaran los noms dels autors premiats, s' entregaran los premis y l' Orfeó Catalá executarà al menys las composicions que haurán obtingut los tres primers.

L' Orfeó Catalá tindrà 'l dret d' executar sempre que vulgui las composicions premiadas.

Lo Jurat estarà compost dels mes tres següents:

Felip Pedrell, Joseph García Ròbles, Antoni Nicolau, Eusebi Daniel y Lluís Millet.

Barcelona 1 de Febrer de 1904.— Joaquim Cabot, President del Orfeó Catalá.— Antoni de Sabatés, Secretari del Orfeó Catalá.

Al paigès de Remolins y a l' altre idem de Jesús

per una poca sustancia espereus un xiquet mes tinguen paciència y catxassa. Los dos us queixeu perque no us arreglan vostra casa y 'ls dos esteu en lo dret de queixarvos. ¡Ja ho crech! ¡Vaya!

Vareig llogar un piset aquí 'l Rastre per desgracia y aquí també consideran el barrio sens importancia.

A Ramolins tinc entés que van fer una cloaca y a Jesús no crec qu' haigin donat ni una paletada;

aquí 'l Rastre ens varen fer una font que ¡Verge santa! me sembla mes que font d' aygua, font de crits y de barrallas;

aquí a l' hora d' omplir, no 'n vulguin mes de jarana empentas, xills y renechs, y donas mitj desgrenyadas,

patadas y cops de puny, cantis en l' ayre, trompadas, es a dir qu' es l' *acabóse* y aixó a vostós no 'ls passa.

Vostés se queixan perque no 'ls fan ré a la seva patria, y 'l poc que tenim nosaltres d'ariam de bona gana

no te maldit la gracia. A Ramolins las aceras totas teneu una alsada;

aquí al Rastre es un fastic, l' un tros puja, l' altre baixa y si vostés volen vindre y pel carré del Bou passen se convencerán de que

blo que jo 'ls dic no es guasa. De nit per aquest carré ab la moda que hi ha ara de no encendre els fanals

fins que s' ja de nit certad no s' hi pot passar, perque s' clava cada ensopagad

que 'ls ulls de poll li fan veure l' hermita del Coll del Alba. Si per dintre la Ciutat fan passos y 'ls possan grava no s' pensin que ho fan perque hi vihent tots els que manan sino que son senzillament unas probas que fan ara que si resultan en bé com els que ho fan fé aguardan, Jesús, Remolins y 'l Rastre... es quedarán ab las ganas de que també 'ls fassin algo ja que igual que 'ls altres pagan. Deixeuvos de tonterias y de *discusiones vanas* perque si així comenseu res fareu ni l' un ni l' altre. Si us fa falta alguna cosa ab dos ratllas se demana, no olvideu aquell ditxo: *el que no plora no mama.*

Paco Vosch.

Pera coneixer els olis

L' Acadèmia de París ha publicat el següent mèdi pera reconèixer la purèsa dels olis.

Aquest procediment està basat en l' us del nitrat de plata disolt en la proporció del 25 per 100 en el alcohol etilic de 90.º, y s' opera de la següent manera:

En un tubo d' ensatj s' hi tiren deu centilitres del oli que s' tracta d' analisar, ab cinc centilitres de la solució alcoòlica de nitrat de plata y se deixa aquesta barrèja per espay de mitja hora al bany maria, presentant després l' oli els aspectes següents:

Primer. Si es d' oliva pura, conserva sa transparència, presentant un lleuger color pardo rojenc.

Segon. Si es de cacahuét pur, adquiréix el color pardo rojenc.

Tercer. Essent de sésam, adquiréix el color de rom molt fosc.

Quart. El de colza s' torna negre y des-

Quint. El de lino pren un color rojenc fosc.

Sisè. El de cotó s' ennegreix completament.

Setè. El d' adermidera s' convertéix en negre vért.

Vuyté. El camilina en negre llegerament rojenc.

Aquest procediment es el més segur y eficaz que s' conéix.

Gasetta musical

En el darrer número de la revista mensual romana *Rassegna Gregoriana per gli liturgici e pel canto sacro*, hi hem vist una correspondència desde Palma de Mallorca firmada pel conegut musicòleg Fr. Eusebi Clop, dels Menoretts, de la que 'n res y tradum els següents paragrafs:

«L' Espanya es considerada per molt refractaria als pogresos pera la relació del cant gregorià y de la música sacra. Fa ja set o vuit mesos que vaig volent varies provincias y m' he convertit que la bona causa cada dia va prenent peu, encara que certament no fallopors, pricipalment aquells que s' llatrat darrera de la *medicea* y el *cecs*, si de no incomodarse gens y entre q's y tranquils en llur inercia.»

«Pa desp de las Provincias Vascongadas, contint escribint que en la santa Basilde Mosserrat, a Catalunya, el dia dels Spolors, sentirhi missa y Vespras en gria ben antat y ab acompanyament d'ongust. Va esserme verdadera ment colavor o, aquellas bellas y suaus melodies.»

«En la ciutat de Vich, en la provincia de Barcelona, estudiant a la Biblioteca del Palau Episcopal, ig tenir la ventura de trobar wis senyors entre ls qui hi havia l' organista y alguns autors de la Cate-

dra, que tenian el desitg de conèixer aquet cant, y fins jo vaig donarlos algunas llistons. En aquesta mateixa ciutat hi há també 'ls Maristas ab els seus alumnes que se gueixen ja las melodies solesmianas.»

Contiúa la correspondència explicant tot lo que 'l P. Clop ha fet a Mallorca y lo molt que l' h secundat el senyor Bisbe y 'l mestre de Capella de la Catedral Mossen Antoni, que ja coneixen els nostres lectors.

A lo que podem anyadi que aquí Tortosa a la Seu ja se ha implantat l' esmentat cant y a demé; en lo Seminari se ha establert una classe obligatoria pera els alumnes de cant pla a la que hi assisteixen alguns reverents Sacerdots desitjosos de cooperar a tan hermosa restauració del cant y musica religiosa, ultimamen decretada per S.S. Pius X en el *motu proprio* que per medi del Bolletí oficial de la diocesis lo nostre honorable Prelat comunicá a tots los seus diecesans.

Buscant violetes

Tan es l' morqu'os, tinch, flors moradetes, Perles d' ombriu boscatge, Que dexán los ayells y les cabretes Rumiant lo vért fullatge, Vinch a buscarvos descalsa cada dia Perque m' teu un ratel de companyia.

La balsámica essencia prou respiro, Pro estau tan amagades..... Que trovarvos no puch, vostre retro. Me dona sol's punxades; Y les gotes de sanch, que l' herba tinyent, Son flors que 'ls postorets ¡ay! son cor cinyen

Perque ¡oh flor! te fas tan petiteta Quant ta grandesa es tanta? Perque, diguem, t' amagues violeta Simbol de virtut tanta?

Alsa ton front per entre mitj l' herbada Y no estigues ¡oh! no, tan amagada. No veus l' encesa rosa com s' enfila Per les parets del horta, Treyent lo cap per dalt com qui vegila

Fa l' abelló rialles carinyoses, Y l' abelló rahons li fa amoroses, Lo llir veurás ab quina gentillesa S' aixeca entre les flors, Y obrint de neu sa boca que 'l sol besa Escampa sas plors;

Y corre tot bronxit dorada abella, Per secula 'l nectar dols de sa ponsella. Vine y veurás la groga clavellina Obrí sos botonets, Oridant, al papalló ros d' ala fina Per ferli patonets

Y ell tot gotjós saltán y fent gracietes, Va donant son amor a les floretes. ¿Vols vindre? ¡si! si ab mi venir volguesses Donantme ton olor... No forá 'l papalló ab qui tú juguesses Que fora ab mon amor.

Te cullo ¿si? ¡te trech d' aquest desterro? Al meu jardí et tindré dintre d' un gerro: S' acotxa, aixis parlant, y ab ma de cera Arranca la viola Que al dexar lo seu bosch se desespera, La nena la consola Posantsela en lo pit: mes ¡ay! ploraba Y tot plorant, plorant, se mustijaba.

Francesch de P. Llambrich.

Retalls

«Si la guerra d' Orient s' enreda no sé ahont anirém a parar: la vida se farà impossible. Fora del dos Gironas, l' un per que tindrà pera pagar y l' altre per que quedarà a deure, ningú podrà anar a passa.

Tot s' apuja d' una manera horrorosa y las donas se posan furiosas contra 'l Govern que té la culpa de tot, y no van massa erradas.

Té la culpa de tot perque no s' ha preocupat ni s' preocupa de que Espanya se abasti a si mateixa d' articles d' alimentació y no atina a legislar pera que

'l país surti de l' empobrimient en que viu y acabi la vergonya del desprestigi de la nostra moneda.

El Govern den Maura se preocupa molt de l'ordre públich, de la pau moral, posant á ratlla els esvalots dels republicans y fent respectar la llei, però no n' hi há prou d' aixó: la pau moral y fins la material no pot afirmarse quan apretan las necessitat del viure: la gana no té aturador ni s' entén de rahons.

Surt l' home enérgic, surt el governant, però l' administrador, l' organisa-dor, l' home dels plans regeneradors, en Colbert, no surt en lloc.

Y creguin que fa falta: més falta de la que sembla.

A Madrid se 'ls parla de grans medis de creació de riquesa, de la necessitat de no ser recaudadors de contribucions, ni servidors borroers del Tresor públic y no hi volem saber res: se 'ls parla de ports francs y zónas neutrals y s' es-pantan; se els parla d' admissions tem-porals y si no és per influencia personal no 'n volen sentir á parlar; se 'l diu que és precís construir canals, carreteras y ferrocarrils y contestan que necessitan el empréstit per altra eosa.

Es clar que un plan de protecció inte-rior ben pensat y ben estudiat no es co-sa d' un dia, però és que no s' hi veu ni la orientació sisquera: ni las bonas pa-raulas.

Els lligaments y compromisos; la es-pécial manera de ser de la gent política y de la organisió administrativa, és obstacle á tot: no hi creguin, doncs, ab las personas. Si no s' arregla 'l sistema, si no 's cambia tot radicalment, no hi ha possibilitat d' anar endevant.

Per ganas que 'n tinguessín els que manan, no podrián anarhi.

Y falta saber encára si in tenen gai-res.

Segons contan las crónicas, l' inglés ha enviát un recadet al lleó demanantli que esmoli las unglas y afini 'ls ullals.

El recadet és deliciós.

—Si no 't veus ab forsas pera privar que algú á qui pugui convenir s' apode-

ri, pera base d' operacions, de Mallorca, Mahó, Canarias, Ceuta y el cap de Fi-nisterre, avisamho, que jo ocuparé, pro-metente tornarho un cop haja passat la maror que hi há á Europa per lo d' Asia.

Reflexionin el recadet.

Figúrinse que lu cosa s' enreda y ven-en á las mans inglesos, y francesos.

Figúrinse que aquets treuen el cap per Mallorca, ahont desde Tolon hi há un dia, ó per Canarias, ahont desde Brest n' hi há tres ó quatre, y diuen: aixó 'ns convé.

Inlaterra, á qui Espanya ha contes-tat, segons las crónicas, que 's creu for-ta pera fer respectar la neutralitat, ve y ens diu:

—¿Per qué no 'm creyas?

Y, ¡tanto!

¿Que 'ls francesos s' entretenen y els inglesos s' avensan? donchs, al treure 'l cap per aquellas illas y véurelas sense canons, sense forts, sense barcos y sen-se provisions, diuen: aquest no eran els tractes, y abans que un altre s' hi fiqui, mi fico jo.

Y sempre resultarà que si hi ha ball, ens tocará ballar ab la mes lletja.

¿Que com s' ha d' arreglar aixó?

Ara no té cap arreglo.

Cap arreglo més que procurar no em-bolicarnos, y si cau el sostre, paciencia.

Els pecats dels mals Governos y de la administració detestable; els vicis d' or-ganisió y la desatentada política inte-rior y exterior que hem siguit anys y anys, vé qu' es paga car.

Desde que, per odi á Catalunya ó per por á sa influencia, se va arruinar nos-tra potencia marítima, privantnos del comerç ab América y deixant pujar á Inglaterra, la sort d' Espanya va que-dar determinada.

El dia d' una guerra europea, paga-rém las culpas del codicil d' Isabel la Católica y el predomini de la rassa cen-tral en els destins d' Espanya.

Desde 'l sigle XVI, que aixó de per-dre és un no parar.

Quan hi estarem ben acostumats, no ns quedarà res pera perdre.

Ni la vergonya.

NOTICIES

La República de Cuba clasificant als espanyols

El govern de la ex colonia de Espanya ha votat una subvenció pera los inmi-grans pagesos europeus y canaris y al senyalar las condiciones que dehuen reunir y posa la de que los espanyols serán ó de las provincias del Nort ó de Cata-lunya.

Que hi diran els de la meseta central an aixó?

Havem rebut lo setmanari d' Inca, *Es Ca d' Inca* ab qui establím gustosos lo cambi.

El Eco de la Fnsión periodic orga de la fracció republicana que capiteneja D. Joan Ribás Cots se n' ha pasat ab armes y bagatjes al camp de la monar-quia, segons aixís hu diu en lo número corresponen al diumenje ultim.

Que li probi el nou hostatje.

L' Ajuntament en una de les derrerasesions vá acordar se gestiones lo derri-bo de la caseta que fá cantonada als car-rés d' Encarbó y del Arsenal.

Al nostre entendre, es mes bon pensa-men, que lo del derribo de la illeta de la Capella del Angel, es mes barato y mes necessari y será una gran ventatje, tan per lo moviment rodát com per los tran-zeuns que hagin de fer la travesía del carré d' Encarbó. Aplaudim dit acort, pero mes aplaudirém el dia que se porti a cap el obrí per la plasseta de Sta. Ana un camí de surtida cap á Remolins, dons dita millora seria de caracter mes gene-ral y mes necessaria, podentse fer el te-rraple que falta ab terras sobrants de las excavades per la construcció de las cloacas.

Ha visitat nostre redacció el setmanari humoristic que ha comensat a publicarse a Barcelona, titolat *El Neula*. Li desitjém fórces prosperitats pera treballar en be de la Pátria.

Valencianisme

Comunican de Valencia que s' ha cele-brat una reunió, á la que hi han concurre-gut conegudas personalitats de dita pobla-ció, acordant empendre una campanya va-lencianista.

Ha sigut molt ben rebuda per los fiels y els amants de las tradicions y de la llengua patria, el que, en algunas iglesias de Tor-tosa y en la missa conventual de la Parro-quia de la Seu, se prediqués en la llengua «vernacula» Materna conforme está manat se fasse per varias constitucions sinodals y acorts del Cabildo Catedral de Tortosa.

Hora era ja que 's deixessin apart las preocupacions que tan bé han vingut explo-tan los anemics de la Fe Católica, logran que las veritats y doctrinas cristianes fosen ignorades del poble ya que se li ensenyan y predican en llengua que no enten ni en-tendrà may com la que li es propia.

A Castelló se tracta de constituir una societat regionaliste que se nomenará la «Señera» quina es proposa restaurar y conservar las costums de la terra y sembla comensará prompte ex aixecar una falla en la plassa den Castelar y una barraca para la rondalla valenciana en el paséig del Obelisco.

Sembla que va propaganse l' afició á llexi los periódics catalans, lo que molt mos complau, mes sería convenient que los afi-cionats fosen suscriptors, perque com se vulga fa uns dies no retém lo cambi de la *Rierada*, *Neula*, *Patufet*, *Barretina*, sospe-chem que se extravian per lo camí ó que las redaccions no podea complaurens per agotarsels las edicions.

Tortosa, Imp. FOGUET, P. Hospital 5.

ubiqua ditionis nostrae constitutis, & constituendis Regia Auctoritate nostra praedicta dicimus, praecipimus, & mandamus ad iram, & indignationis nostrae in cursum, pae-naeque florennorum auri Aragonum bis mille nos-tris inferendorum erarijs quatenus te praefatum Joannem Aldanam, prout supra militari ordine decoratum militem per nos, ut praedicitur institutum, & armatum titulo militari nominare debeant, & teneantur, ac te ubique tanquam mili-tem, & militari ordine decoratum honorifice suscipere, & tractare, ac de praemissis deinceps potiri, & gan-dere permittant, teque, ac prolem, & posteritatem tuam, etam natam, quam nascituram praerogativis privileijs, exemptio nibus, franquicijs, honoibus, favoribus, & gratijs, quibus alij milites, eorumque successores potiun-tur, & gaudent, potirique, & gaudere, quomodolibet possunt, & debent, & sunt hactenus consueti Nostramque huiusmodi cartam, sive Privilegium tibi, ac tuis teneant sir-miter, & observent, tenerique, & observari faciant in viola-biliter per quoscumque & contrarium non faciant, nec fieri permittant ratione aliqua, sive causa si praeter iram, & indig-nationis nostrae incursum praepositam enpiunt non subire pena: In cuius rei testimonium praesentem fieri iussimus nostro comuni sigillo impendenti muniti. Datum in Campo prope Tinetum, die vicesimo mensis Iulij, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo quinto. Im-perij nostri, anno decimo septimo Regnorum autem nostro-rum, videlicet Reginae Castellae legionis Granatae & c. Anno tricesimo secundo, Navarrae vicesimo primo Aragonum, utriusque Siciliae, Hierusalem, & aliorum vicesimo primo, Regis vero omnium vicesimo primo: YO EL REY, Ut Perrenotus: Ut Maius Vice cancellar. Ut Celdran regens The-saur. Ut Conservator Generalis: Caesarea, & Catholica Ma-gestas mandavit mihi Joanni de Comalunga Vicecancella-rium per Perrenotum Maium Vicecancellarium. Regentem Generalem Thesaurariam, & Conservatorem Generalem In-diversorum sigilli communis XI fol. CLXVIII Ratta.

Paréceme queda bien probado con este Privilegio que es-te valeroso Capitan es el que prendió al Rey Francisco de

Rege Catholico iam animosus Miles contra Gallos in saisu-lensi proelio, sive bello cum Rex ibidem afforet strenue dimicasti, quique Tiro non deterritus tanto tumultu, Ita-liam petijsti, & sub Cesare dibo Maximiliano paterno Ano, cum patabium obsideret audacissimum Militem in Venetos, & postea in Ravennati proelio adversus Gallos te prestitisti non detractus miles etiam in Florentina expeditione cum praetium captum esset, & in patabina obsidione contra Ve-netos, atque in Vicentino concursu ubi vices tuas non vul-gares exercens non sine laudabili dexteritate te gesisti sum-mam rei tunc gerente Raymundo á Cardona Neapolitanorum Proroge, quibus apud Italos periculis victis, atque expertis cum deparando, & transmittendo in africanum exercitum cum Hugone á Monte Catheno ageretur, te uti benemeritum tri-bunum militum, quem Sargentum maiorem alias nuncupa-mus non inmerito creabimus, tu que in illa expeditione adversus gervarum Colonias nihil ommissisti, quod optimum, & strenuum Militem deceret, quando acerrime dimicatum esset, & maximo cum periculo, multis vulneribus eltro-ci-troque acceptis, & inflictis tandem victores Insulam ditioni nostrae subegisti, non sine tua mira industria, qui Castra munisti, vallis, ac fossis non antea expertis, & quid amplius quod postea te in Italiam redeunte ne dum in bello illo Me-diolanensi, in quo prosperus Columna vices nostras gerebat, quo tempore tu maxime iubasti, ne Mediolanum á Gallis occupatum suppetiae obtineret. Verum etiam quum intus in-propugnaculis esset Dux Lautrecus cum numerosa Gallo-rum Venetorumque, & aliorum copia in eo conflictu, & in-strage, qua inscribitur de la Bicoca, te etiam optimum mi-litem ostendisti, in qua victoria processum est, ut galli ad unum á tota Italia pellerentur, & Genna fuisset fere á nos-tris expugnata, deinde cum francorum Admirallus redinte-grare bellum conatus esset maximo exercitu comparato, in eo conflictu, qui tunc habitus est non postremas partes tibi vendicans effectum est, ut totus Gallorum strepitus á tota Longobardia profigaretur Borbonio Duce, & Carolo de la Noy Proroge Neapolitano, tunc vices nostras gerentibus, neque defuisti in Massiliensi obsidione ad quam Dux ipse

Imprempta

DE

JOSEPH L. FOGUET SALES

PLAZA DEL HOSPITAL, 5,

TORTOSA

En este establiment se confeccionan treballs

tipografichs à preus econòmichs.

Treballs à varies tintes y sobres papé pergami.

— 210 —

Borbonius, & Marchio Pisarise intenderant machinamenta, & tormenta & reliqua ad impugnationem necessaria præparare, & conducere, qua iniuria commotus Gallorum Rex eum tam multis maximis cladibus, incommodisque a nostris se affectum animadverteret, ipsemet ductor quantum quique maximo potuit exercitu collato in Italiam proficisci destinavit, ea mente ut Mediolanensi dominio eum reliqua Italia potiretur. Qui cum Ticinam oppugnare tentaret, & in Suburbio iam diu castramentatus esset, tunc nostri in hostes viriliter irruentes, & præter eorum votum rupto violento muro parieb, qui non procul a Papia abest ita pugnarunt, quod nescimus quo facto suo Rex ipse in manus nostrorum pervenit. Reliquis tam Ducibus, quam militibus, aut mortuis aut deditis, aut dissipatis, in quo conflictu tu maioris Coronelli officium agebas omnium Italarum ad stipendia nostra militantium, quibus Comitibus, & te audaciter irruente dicta pars muri cecidit, & primus cum reliqua cohorte indefertimo impetu ingressum fecisti, ubi tandem omnes egredientes primam aciem, cathafractorum, in qua ipse Rex aderat prælium, per quam horribile inijtis, & Rege demicante ad manus tuas, & aliorum militum ipse subcubuit, uti que illius ense, & pugionem per quam eximium quali Regem decuerat, & torquem insignem cum ordine velleris aureo ex ipso Rege recepisti, quem torquem qui Toysonus vulgo dicitur, cum postea Leonore sororem eidem desponderamus Regi ipsi restituendum curabimus, & te rursus in Hispaniam redeunte cum de rei militaris peritia tua, tum & antea gestis, cum etiam ex aliorum præsonis fides maxima haberetur contra Mauros quirebelles cecesserant in saltibus dictis Despadan in Regno Valentie officium Magistri Campi exercens conatus fuisti, obsidionem illam parare, & tua ac aliorum militum manu Mauros vincere, & inde ditionem opprimere, ut Regnum ab eorum pressura liberum remaneret. Neque etiam tu sine laboribus fessus ne que inobitus subequantus es nos, expeditionem nostram in Africam cum adversus Tanetum & Barbarossa vi, & dolo direptum, & occupatum congressimus, ubi pro tua peritia Hispanorum militum veteranorum tribunatium universaliter sorte gerens,

si cum obvenisset tibi primæ aciefors, rem ea strenuitate nobis videntibus gesisti, ut nos sponte fuerimus dignati, te ipsum militaribus ornamentis decorare, ac posteros tuos pro otiois meritis, & strenue gestis, & questri ordine & dignitate ornare, ut de te militari, & de nobis benemeritum fore te omnes existiment, coneturque unusquisque tuam erga nos devotionem quam maxime sectari, quam obrem cum te enisse nostro evaginato, ut moris est, ante omnium conspectum militem sive æquitum fecerimus, dignum etiam nobis visum est, ad perpetuam tuorum gestorum memoriam, omnes tuos liberos, & natos, ut pote Marcum Antonium, Ioannem Iulium Cæsarem, & Matthæum Annibalem, & nascituros omnes huiusmodi dignitatis æquestris privilegio includi debere, cuius tenore de certa scientia, Regiaque auctoritate nostra, & consulto decernimus, tibi que, & dictis alijs tuis, tam natis, quam nascituris merito concedimus, & liberaliter elargimur, ut tu tanquam miles, & æques, & ipsi ex militari genere progredientes utaris, & utantur omnibus præstitis armorum insignijs quæ hactenus gestare consuevisti, non solum confirmamus, verum etiam si & quatenus opus est de nobis concedimus, & liberaliter elargimur, prout hic inferius clarius artificia manu elaborata cernuntur, ac etiam omnibus & singulis privilegijs, immunitatibus, libertatibus, franchitijs, superioritatibus, honoribus, & gratijs, quibus utuntur, & uti consueverunt, & poterunt, reliqui milites, & de genere militari vere orti, & nati in omnibus Regnis, & dominijs nostris, arma, annulum, & calcaria de aurata, & alia quæcumque militaria insignia deferendo prout huiusmodi militibus, & militaribus personis de foro lege observantia, & alias ea deferre, & gestare licitum est, & debitum. Mandantes propterea eisdem tenore, & auctoritate universis, & singulis vice Regibus, & Locumtenentibus, & Capitaneis Generalibus nostris, generalibusque vices nostri Generalis Gubernatoris, sive id officium regentibus, & quibuscunque Officialibus nostris, tam maioribus, quam minoribus, quocunque nomine lincupatis officio, titulo, & auctoritate fungentibus, necnon Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Vicecomitibus, & Baronibus, ac etiam omnibus alijs vassallis, & subditis nostris